COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 1.7.2025
COM(2025) 352 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport anual pe 2024: Al nouăsprezecelea raport anual privind punerea în aplicare a ajutorului Uniunii în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport anual pe 2024: Al nouăsprezecelea raport anual privind punerea în aplicare a ajutorului Uniunii în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce

1. INTRODUCERE

Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului[1] („Regulamentul privind ajutorul”) reprezintă baza acordării de asistență comunității cipriote turce și prevede raportarea anuală către Parlamentul European și către Consiliu. Programul de ajutor pentru comunitatea cipriotă turcă urmărește să faciliteze reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării economice a acestei comunități, cu un accent deosebit pe integrarea economică a insulei, îmbunătățirea contactelor și construirea de punți între cele două comunități și cu UE, precum și pregătirea pentru punerea în aplicare a acquis-ului UE, în urma unei soluții la problema cipriotă.

2. PROGRAMAREA AJUTORULUI

În perioada cuprinsă între 2006 și sfârșitul anului 2024 a fost programată suma de 726 949 162,93 milioane EUR pentru operațiuni efectuate în temeiul Regulamentului privind ajutorul. Suma angajată în septembrie 2024 pentru programul anual de acțiune pe 2024 a fost de 39 471 756,30 EUR[2]. Cadrul financiar multianual 2021-2027, cu un buget total de 240 de milioane EUR, a oferit programului o perspectivă multianuală, prevăzând o finanțare anuală stabilă. Cu toate acestea, programul de ajutor are un caracter excepțional și tranzitoriu, scopul acestuia fiind de a pregăti și de a facilita, după caz, aplicarea integrală a acquis-ului în zonele din Republica Cipru în care Guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv după găsirea unei soluții la problema cipriotă.

Atât Regulamentul privind ajutorul, cât și Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului de stabilire a cadrului financiar multianual[3] au prevăzut o revizuire în cazul reunificării.

3. MECANISME DE PUNERE ÎN APLICARE

Programul este pus în aplicare în zonele din Republica Cipru în care guvernul Republicii Cipru nu exercită un control efectiv („zonele necontrolate de guvern”) și unde punerea în aplicare a acquis-ului este suspendată temporar în temeiul

---

1 Regulamentul (CE) nr. 389/2006 al Consiliului din 27 februarie 2006 privind crearea unui instrument de sprijin financiar în scopul de a încuraja dezvoltarea economică a comunității cipriote turce și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2667/2000 privind Agenția Europeană pentru Reconstrucție (JO L 65, 7.3.2006, p. 5).

2 Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 3 septembrie 2024 privind adoptarea unui program de acțiune pentru comunitatea cipriotă turcă pentru anul 2024 – C (2024) 6106 – Decizia privind programul de ajutor 2024 – Comisia Europeană.

3 Regulamentul (UE, Euratom) 2020/2093 al Consiliului din 17 decembrie 2020 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2021-2027 (JO L 433I, 22.12.2020, p. 11).

Protocolului nr. 10 la Tratatul de aderare. Asistența este pusă în aplicare prin gestiune directă și indirectă.

Comisia acționează într-un context politic, juridic și diplomatic unic. Acordarea de asistență în temeiul Regulamentului privind ajutorul nu implică recunoașterea în zonele respective a unei alte autorități decât Guvernul Republicii Cipru. Pentru punerea în aplicare a programului sunt necesare măsuri ad-hoc, cu respectarea, în același timp, a principiilor bunei gestiuni financiare. Printre măsurile adoptate se numără monitorizarea intensivă a contractelor și acordarea de sprijin pentru beneficiari, revizuirea condițiilor de plată și o abordare atentă a utilizării garanțiilor bancare. Programul de asistență include un sprijin semnificativ acordat sub formă de granturi, pentru gestiunea cărora sunt necesare resurse considerabile.

În vederea reunificării, în urma retragerii suspendării aplicării sale în conformitate cu Protocolul nr. 10, odată cu intrarea în vigoare a unei soluționări globale, și pentru a facilita punerea în aplicare a proiectelor finanțate prin programul de ajutor, comunitatea cipriotă turcă trebuie să se alinieze progresiv la acquis.

Comisia pune în aplicare proiectele selectate prin intermediul Biroului UE de sprijinire a programului în zonele necontrolate de guvern din Nicosia. Reprezentanța Comisiei în Cipru găzduiește, de asemenea, reuniuni, seminare și conferințe de presă și comunică cu cetățenii ciprioți din toată insula pe teme care includ și programul de ajutor. În plus, punctul de informare al UE (EU Infopoint), finanțat în cadrul programului de ajutor, desfășoară o serie de activități de asigurare a vizibilității și de comunicare, furnizând informații despre politicile, prioritățile și acțiunea UE în sprijinul comunității cipriote turce și promovând cultura europeană.

4. PUNEREA ÎN APLICARE ÎN PERIOADA DE RAPORTARE

4.1. Prezentare generală

Comisia continuă să pună în aplicare Regulamentul privind ajutorul, obiectivul general fiind sprijinirea reunificării. În cazul soluționării globale a problemei cipriote, Consiliul se va pronunța în unanimitate, pe baza unei propuneri a Comisiei, asupra adaptărilor care vor trebui aduse regulamentului.

În 2024, sprijinul s-a axat pe continuarea inițiativelor emblematice, cum ar fi programul de burse al UE și măsurile de consolidare a încrederii în sprijinul Comisiei tehnice pentru patrimoniul cultural, al Comisiei pentru persoane dispărute, al inițiativelor comitetelor tehnice bicomunitare, precum și pe încurajarea și facilitarea comerțului peste linia verde.

Sprijinul pentru dezvoltarea economică a comunității rămâne o caracteristică esențială a programului. S-a acordat asistență pentru actualizarea standardelor în sectoare economice cheie prin proiecte care vizează sectorul privat și operatorii din sectorul alimentar. S-au depus eforturi semnificative pentru a îmbunătăți sănătatea animalelor și siguranța alimentară în comunitatea cipriotă turcă.

Comisia a continuat să ofere ajutor comunității cipriote turce pentru a atinge standardele UE stabilite prin pachetul celor două măsuri adoptate de Comisie în 2021, prin înregistrarea denumirii de origine protejate (DOP) Χαλλούμι' „Halloumi"/„Hellim" și stabilirea condițiilor de circulație a acestui produs peste linia

verde. De asemenea, Comisia a continuat să convoace grupul de lucru informal pentru „Halloumi”/„Hellim”, care reunește părți interesate din ambele comunități cipriote.

Unele infrastructuri importante finanțate de UE au fost finalizate în 2024, inclusiv înlocuirea conductelor de canalizare din Nicosia, instalații ale sistemelor de alimentare cu apă, instalații sportive pentru tineret și sisteme de energie din surse regenerabile. Rețeaua de canalizare din Famagusta a fost finalizată fără defecte și a fost partajat un studiu pentru o primă centrală solară bicomunitară. Comisia a continuat să sprijine sectoarele de mediu prin abordarea unor subiecte de importanță la nivelul întregii insule, cum ar fi economia circulară și calitatea aerului.

Există încă diferențe considerabile în ceea ce privește capacitatea beneficiarilor de a pune în aplicare în mod eficace acquis-ul odată cu intrarea în vigoare a unei soluționări globale. Cu toate acestea, comunitatea cipriotă turcă a continuat să înregistreze progrese semnificative într-o serie de domenii, cum ar fi siguranța produselor, combaterea spălării banilor, educația, statisticile și mediul, și a manifestat un interes continuu de a conlucra în alte sectoare și domenii.

La sfârșitul anului, în cadrul programului de ajutor erau în derulare 98 de contracte.

4.2. Progresele înregistrate în realizarea obiectivelor

Obiectivul general al programului de ajutor este de a facilita reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării economice a comunității cipriote turce, cu o atenție specială acordată integrării economice a insulei, îmbunătățirii contactelor dintre cele două comunități și cu UE, precum și activității de pregătire pentru punerea în aplicare a acquis-ului.

Activitățile întreprinse în 2024 pentru fiecare obiectiv al Regulamentului privind ajutorul sunt descrise mai jos.

4.2.1. Obiectivul 1: Promovarea dezvoltării sociale și economice

Prin intermediul programului de ajutor, Comisia a continuat să orienteze și să promoveze integrarea și dezvoltarea economică furnizând pachete de asistență întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) din comunitatea cipriotă turcă, cu scopul de a spori competitivitatea și inovarea. Având în vedere că IMM-urile constituie coloana vertebrală a activității economice din comunitatea cipriotă turcă, un nou program multianual de asistență „eunite: SME” a fost lansat în 2024 pentru a ajuta IMM-urile cipriote turce să respecte standardele UE, a sprijini inovarea și a încuraja antreprenoriatul. În 2024, s-au acordat granturi în valoare de aproape 2 milioane EUR unui număr de 45 de societăți care desfășoară activități comerciale sau erau interesate să desfășoare activități comerciale peste linia verde. Această sumă se adaugă celor peste 2 554 de granturi acordate întreprinderilor mici și mijlocii în anii precedenți, valoarea totală a granturilor acordate IMM-urilor de la începutul programului de ajutor ridicându-se la peste 27 de milioane EUR.

În domeniul convergenței economice, cooperarea cu Banca Mondială în ceea ce privește monitorizarea macroeconomică, statisticile, facilitarea comerțului și îmbunătățirea mediului de afaceri al comunității cipriote turce a continuat în 2024. Au fost finalizate trei evaluări principale, și anume *Distributional Impact of Fiscal Policy in the Turkish Cypriot community* (Impactul distributiv al politicii bugetare în comunitatea cipriotă turcă), *Estimation of an absolute poverty line for the Turkish Cypriot economy* (Estimarea unui prag al sărăciei absolute pentru economia cipriotă turcă) și *Living Standards Assessment for the Turkish Cypriot community* (Evaluarea

standardelor de viață pentru comunitatea cipriotă turcă), iar constatările au fost discutate de părțile interesate relevante. Acestea au evidențiat provocări și oportunități semnificative pentru economia cipriotă turcă și au contribuit la îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor bazate pe date concrete. Proiectul de asistență tehnică privind supravegherea pieței, lansat în martie 2022, a continuat în 2024. Scopul său este de a introduce practici noi și îmbunătățite în domeniul metrologiei, al standardizării, al acreditării și al evaluării conformității. Derulat în strânsă colaborare cu sectorul privat, proiectul a contribuit la îmbunătățirea mediului de afaceri din comunitatea cipriotă turcă și la asigurarea faptului că produsele realizate la nivel local respectă standardele UE. A fost creată o cooperare suplimentară în acest sector cu experți din cadrul instrumentului TAIEX (asistență tehnică și schimb de informații) al UE care sprijină adoptarea standardelor aliniate la UE.

În contextul punerii în aplicare în comunitatea cipriotă turcă a sistemului DOP al UE pentru Χαλλούμι' „Halloumi"/„Hellim", asistența tehnică finanțată de UE a continuat să ofere sprijin fermierilor, fabricilor alimentare și organismelor locale pentru ca acestea să îndeplinească cerințele sistemului DOP al UE. Prin urmare, până la sfârșitul anului 2024, patru producători de brânzeturi „Halloumi"/„Hellim" și 24 de ferme din comunitatea cipriotă turcă au fost certificați în cadrul sistemului DOP. În plus, au fost lansate pregătiri pentru un program-pilot de creștere a ovinelor și caprinelor pentru a spori disponibilitatea și calitatea laptelui. Sprijinul a inclus, de asemenea, asistență pentru prevenirea, depistarea și eliminarea în continuare a bolilor animalelor și gestionarea sănătății animalelor în conformitate cu standardele UE. În 2024, au fost acordate granturi în valoare de 2,6 milioane EUR unui număr de 21 de ferme și trei fabrici de produse lactate pentru a le ajuta să respecte standardele UE în ceea ce privește procesele de producție și să își crească capacitatea de producție. Sprijinul tehnic oferit de UE a fost însoțit de reuniuni ale Grupului de lucru informal bicomunitar al UE privind „Halloumi"/„Hellim".

Sprijinul acordat fermierilor și operatorilor din sectorul alimentar face parte dintr-un sprijin mai amplu din partea UE pentru îmbunătățirea mijloacelor de subzistență rurale și a dezvoltării în comunitatea cipriotă turcă, datorită importanței sale economice și sociale. O nouă inițiativă multianuală „eunite: AgriBusiness" a fost lansată în 2024, cu scopul (i) de a consolida know-how-ul agricol în comunitatea cipriotă turcă urmând abordarea sistemelor UE de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS), (ii) de a îmbunătăți serviciile de consiliere agricolă și (iii) de a stimula inovarea și creșterea durabilă a mediului agricol și rural.

Comisia și-a menținut sprijinul în domeniul educației, cu un accent special pe educația și formarea profesională, învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice din comunitatea cipriotă turcă. Au fost elaborate și testate pachete de programe școlare pentru 29 de ocupații în nouă școli și s-au organizat grupuri tematice și interviuri cu 114 cadre didactice și 88 de elevi. Au fost elaborate și distribuite în școli ghiduri în domenii transversale, cum ar fi sănătatea și siguranța, antreprenoriatul, protecția mediului și limbile străine în ocupații. În toate școlile din comunitatea cipriotă turcă s-a efectuat o evaluare a nevoilor de formare pentru dezvoltarea profesională a cadrelor didactice. Aceasta a identificat patru teme principale (predare și învățare eficace, conducerea unităților de învățământ, educație favorabilă incluziunii și școli sigure și gestionarea crizelor). Pentru fiecare dintre

aceste teme, a fost instituit un comitet, care a elaborat, ulterior, module de formare relevante.

În 2024, Comisia a continuat să ofere sprijin pentru stimularea comerțului peste linia verde. Noi tipuri de alimente prelucrate și materiale care vin în contact cu alimentele au fost comercializate cu succes peste linia verde și introduse pe piața UE. Comunitatea de afaceri a manifestat un nivel ridicat de interes pentru sporirea gradului de respectare a standardelor UE. Acest lucru a fost demonstrat de numeroasele întrebări adresate ghișeului unic al UE din Cipru, care oferă cunoștințe, sprijin și oportunități de colaborare în rețea întreprinderilor și comercianților interesați sau implicați în comerțul peste linia verde. De la începutul inițiativei, în 2023, ghișeul unic al UE a oferit sprijin personalizat unui număr de 85 de comercianți.

4.2.2. Obiectivul 2: Dezvoltarea și restructurarea infrastructurilor

Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) a continuat să pună în aplicare Mecanismul pentru infrastructura locală (*Local Infrastructure Facility*) prin actualele acorduri de contribuție semnate cu Comisia, în valoare totală de 36,7 milioane EUR. Mecanismul oferă sprijin pentru pregătirea și punerea în aplicare a investițiilor locale relevante în infrastructură. Aceasta a inclus înlocuirea conductei de canalizare „Trunk E” în zona urbană Nicosia, instalarea de rezervoare de apă și sisteme de pompare automată în Lefka/Lefke, furnizarea de instalații și echipamente sportive în patru școli și instalarea de sisteme fotovoltaice de energie solară în Lefka/Lefke și la Centrul de cooperare din Kormakitis.

Lucrările de remediere a rețelei de canalizare din Famagusta au fost finalizate cu succes și nu au fost notificate defecte relevante până la sfârșitul perioadei de notificare a lucrărilor, în decembrie 2024. În plus, un studiu de prefezabilitate pentru o centrală solară bicomunitară în zona-tampon a fost elaborat și prezentat comunităților cipriote în februarie 2024.

Problemele structurale legate de funcționarea depozitului de deșeuri din comunitatea cipriotă turcă au continuat și în 2024. Din păcate, deficiențele semnalate anterior legate de funcționarea și gestionarea defectuoasă a depozitului de deșeuri nu au fost remediate în 2024. Comisia își menține angajamentul de a oferi sprijin beneficiarului pentru remedierea situației, cu condiția să se ia decizii strategice adecvate cu privire la modul de gestionare.

Pentru a îmbunătăți și a proteja mediul, Comisia a continuat să desfășoare activități de consolidare a capacităților destinate comunităților cipriote. În 2024, sute de profesioniști din domeniul mediului au beneficiat de mai multe cursuri de formare și ateliere în domeniul sistemelor de management de mediu, al analizei datelor pentru managementul de mediu, al calității aerului, al economiei circulare sau al gestionării pădurilor, printre altele. În plus, Simpozionul privind mediul din Cipru din decembrie 2024 a reunit lideri în domeniul mediului din ambele comunități timp de trei zile pentru a discuta probleme comune și soluții la provocările de mediu.

4.2.3. Obiectivul 3: Promovarea reconcilierii, măsuri pentru instaurarea unui climat de încredere și sprijinirea societății civile

Comisia pentru persoane dispărute, care primește sprijin prin intermediul unui acord de contribuție cu PNUD, și-a continuat activitatea pe teren și în laborator. Până la sfârșitul anului 2024, din totalul de 2 002 persoane dispărute, Comisia pentru persoane

dispărute a exhumat rămășițele a 1 186 de persoane. Dintre acestea, 1 051 au fost identificate genetic și au fost înapoiate familiilor.

În decembrie 2024 a fost semnat un nou acord de contribuție în valoare de 2,6 milioane EUR, menit să asigure finanțarea operațiunilor din 2025 ale Comisiei pentru persoane dispărute. În perioada 2006-2024, Uniunea Europeană a contribuit cu o sumă totală de 41,1 milioane EUR la sprijinirea activităților Comisiei pentru persoane dispărute, sumă care a reprezentat 80 % din finanțarea sa totală în acest interval de timp.

Protejarea patrimoniului cultural, în strânsă cooperare cu Comisia tehnică bicomunitară pentru patrimoniul cultural, a rămas un element esențial al măsurilor de reconciliere și de instaurare a unui climat de încredere care beneficiază de sprijin în cadrul programului de ajutor. În perioada 2006-2024 s-au alocat aproximativ 30 de milioane EUR din fondurile UE pentru programul privind patrimoniul cultural. Acest lucru a făcut posibilă conservarea, consolidarea structurală, protecția fizică sau restaurarea a 178 de situri de patrimoniu cultural de pe insulă.

Programul de burse al UE pentru tinerii ciprioți împreună cu United World Colleges a oferit unui număr de nouă bursieri ciprioți greci și de nouă bursieri ciprioți turci oportunitatea de a studia la United World Colleges. De la înființarea programului, 64 de tineri ciprioți turci și de ciprioți greci remarcabili au absolvit un curs de bacalaureat internațional de doi ani la un colegiu din cadrul United World Colleges, care vizează unirea oamenilor pentru pace și un viitor durabil. Programul a promovat, de asemenea, activități intercomunitare de implicare a tinerilor și cursuri de scurtă durată menite să îi capaciteze pe tineri să aducă schimbări pozitive în societățile din care fac parte.

Sprijinul pentru societatea civilă a continuat și în 2024. Proiectul „Spațiul civic”, care oferă asistență tehnică pentru organizațiile societății civile, a continuat să consolideze capacitățile acestora, să promoveze un mediu favorabil pentru dezvoltarea societății civile și să stimuleze colaborarea în rețea, precum și acțiunile comune cu organizațiile societății civile cipriote grecești și cu alte organizații ale societății civile din UE.

Organizațiile societății civile au finalizat cu succes proiecte privind drepturile pacienților, ale angajaților, ale minorităților sexuale și ale studenților internaționali, protecția mediului, dezvoltarea tineretului și rolul mass-mediei în procesul de consolidare a păcii. A fost semnat un nou contract de grant în valoare de 1,7 milioane EUR pentru sprijinirea activității forumului de dialog cipriot, care reunește părți, sindicate, asociații de întreprinderi/profesionale/patronale și organizații ale societății civile din ambele comunități pentru a crea viziuni și instrumente comune care să sprijine procesul de soluționare. A fost lansată o nouă cerere de propuneri în valoare de 2,25 milioane EUR, cu scopul de a finanța acțiuni ale organizațiilor societății civile, în special în domeniul drepturilor omului, al mediului și al instaurării unui climat de încredere bicomunitar.

Asociația *Human Rights Platform* (Platforma pentru drepturile omului) a continuat să implementeze cu succes grantul său direct finanțat de UE, primind finanțare suplimentară în 2024. Principalele activități s-au axat pe domenii tematice cu o dimensiune a egalității de gen, cum ar fi combaterea traficului de persoane, drepturile refugiaților și drepturile persoanelor LGBTI+.

4.2.4. Obiectivul 4: Apropierea între comunitatea cipriotă turcă și UE

Din 2022, Comisia pune în aplicare programul de burse al UE în parteneriat cu Institutul Goethe.

Pentru a aduce comunitatea cipriotă turcă mai aproape de UE, 126 de burse au fost acordate studenților ciprioți turci în cursul anului universitar 2023-2024 pentru ca aceștia să studieze la universități din țările UE. A fost elaborată o strategie privind absolvenții, care le permite acestora să creeze rețele, să se implice și să valorifice competențele și oportunitățile prin diverse evenimente.

Din 2007 până în prezent au fost acordate peste 2 275 de burse studenților, cuprinzând peste 100 de universități și 23 de state membre ale UE. Aceste burse îi sprijină pe studenți în primul an de studii universitare, pe absolvenții de studii universitare care sunt înscriși în programe de masterat sau doctorat, precum și pe cercetătorii și profesioniștii care doresc să își perfecționeze competențele lingvistice și profesionale în diferite state membre ale UE.

Punctul de informare al UE este gestionat de Biroul UE de sprijin pentru program, împreună cu Reprezentanța Comisiei în Cipru. În 2024, prin activitățile sale atât online, cât și offline, acesta a atins un nivel ridicat de vizibilitate și a sporit gradul de conștientizare cu privire la impactul programului de ajutor și la rolul UE în procesul de soluționare. Punctul de informare al UE și alte proiecte finanțate de UE au organizat peste 350 de activități de comunicare și vizibilitate în 2024, inclusiv sărbătorirea Zilei Europei, care a reunit aproximativ 5 000 de participanți. În această perioadă, Comisia a elaborat 37 de fișe informative, broșuri și materiale audiovizuale.

4.2.5. Obiectivele 5 și 6: Pregătirea comunității cipriote turce pentru introducerea și punerea în aplicare a acquis-ului

Instrumentul TAIEX este utilizat pentru punerea în aplicare a obiectivelor 5 și 6 din Regulamentul privind ajutorul. Acesta contribuie la pregătirea comunității cipriote turce pentru punerea în aplicare a acquis-ului în vederea ridicării suspendării acestuia odată cu intrarea în vigoare a unei soluționări globale a problemei cipriote.

TAIEX rămâne un instrument important pentru atingerea obiectivelor programului de ajutor și pentru sprijinirea comerțului peste linia verde. Activitățile TAIEX au fost desfășurate în 13 sectoare ale acquis-ului UE, pentru a aduce comunitatea cipriotă turcă mai aproape de standardele și procedurile UE. În total, au fost organizate 110 misiuni de experți și un atelier. În plus, au continuat eforturile de creare a unei baze de date cu toate textele juridice elaborate cu sprijinul TAIEX și de asigurare a unei înalte calități a traducerilor și a interpretării în comunitatea cipriotă turcă.

Sprijinul pentru comerțul peste linia verde [Regulamentul (CE) nr. 866/2004 al Consiliului] a rămas zona cea mai activă și cu cea mai mare utilizare a resurselor din cadrul activităților TAIEX. Experți independenți autorizați de Comisie au efectuat inspecții fitosanitare periodice ale fructelor și legumelor proaspete, ale produselor vegetale, ale cartofilor, ale mierii și ale navelor de pescuit, pentru a se asigura că standardele UE pentru produsele alimentare comercializate au fost respectate. În aprilie 2024, Ministerul Sănătății din Republica Cipru a emis o circulară care permite comerțul peste linia verde cu alte șase categorii de alimente prelucrate, și anume cafea, limonadă, legume congelate, cartofi congelați, murături în oțet și frunze de iută uscate. Experții TAIEX au asigurat standardele și calitatea la nivelul UE prin efectuarea de verificări ale conformității instalațiilor în zonele necontrolate de guvern.

4.3. Execuția financiară (contracte și plăți)

4.3.1. Contractare

În 2024, Comisia a semnat angajamente juridice în valoare de 37,5 milioane EUR.

4.3.2. Plăți

Plățile efectuate în 2024 s-au ridicat la 40,4 milioane EUR (37,3 milioane EUR în 2023).

4.4. Monitorizare

Comisia este direct responsabilă de punerea în aplicare a majorității proiectelor (gestiune directă). Nivelul de monitorizare de către personalul Comisiei este foarte ridicat, cu contacte constante cu contractanții, vizite la fața locului, reuniuni la fața locului și reuniuni ale comitetului director, inclusiv o cooperare sporită cu coordonatorii locali ai fondurilor UE. Echipa de asistență pentru granturi a acordat asistență tehnică menită să sprijine Comisia în monitorizarea punerii în aplicare a contractelor de grant, oferindu-le totodată beneficiarilor granturilor asistență pentru aplicarea normelor UE în ceea ce privește execuția contractelor de grant, inclusiv regulile privind achizițiile secundare.

În plus, Comisia pune în practică o serie de contracte prin gestiune indirectă. Organismele de punere în aplicare, cum ar fi PNUD, Banca Mondială, Institutul Goethe și GiZ (Agenția germană pentru cooperare internațională), raportează Comisiei în conformitate cu acordurile de contribuție și de administrare respective. Comisia este angajată în monitorizarea de zi cu zi a acestor acțiuni.

4.5. Audit și controale

Recomandările ultimului audit efectuat de Serviciul de Audit Intern în 2017 cu privire la mecanismele de control intern în domeniul achizițiilor publice sunt acum pe deplin puse în aplicare.

4.6. Evaluare

În 2022 a fost publicată o evaluare independentă a programului de ajutor pentru perioada 2013-2018. Rezultatele evaluării au fost satisfăcătoare. Concluzia acesteia a fost că programul rămâne relevant și că impactul său a fost în general pozitiv. A fost confirmată valoarea adăugată europeană, iar programul a fost creditat cu menținerea în viață a perspectivei reunificării. De asemenea, evaluarea a evidențiat consecvența și eficiența generale ale programului. În același timp, evaluarea a subliniat că reunificarea Ciprului nu se poate realiza doar prin intermediului programului de ajutor, cele două comunități cipriote rămânând responsabile pentru realizarea acestui obiectiv.

4.7. Informare, publicitate și vizibilitate

În total, în 2024 au fost organizate peste 350 de acțiuni de vizibilitate și comunicare pentru a prezenta contribuția Uniunii Europene la dezvoltarea comunității cipriote turce și la procesul de soluționare a problemei cipriote. În 2024, Comisia a publicat un raport specific care prezintă eforturile depuse în cadrul programului de ajutor pentru o soluționare cuprinzătoare a problemei cipriote, pentru a asigura un viitor mai bun pentru toți ciprioții și pentru a contribui la realizarea unei securități și a unei stabilități durabile în estul Mării Mediterane[4].

4.8. Consultări cu guvernul Republicii Cipru

[4] Comisia Europeană. (2024). *Delivering on EU support to the Cyprus settlement: A legacy and a vision*

Au avut loc reuniuni periodice cu reprezentanți ai Guvernului Republicii Cipru. Comisia continuă să se bazeze pe cooperarea guvernului pentru verificarea drepturilor de proprietate și pentru facilitarea lucrărilor comisiilor tehnice bicomunitare. De asemenea, Comisia se întâlnește periodic cu Ministerul Afacerilor Externe și cu Reprezentanța Permanentă a Republicii Cipru pe lângă UE.

5. CONCLUZII

Prin activitatea pe care o desfășoară în conformitate cu obiectivele Regulamentului privind ajutorul, Comisia continuă să furnizeze asistență în temeiul acestui regulament pentru a facilita reunificarea Ciprului prin încurajarea dezvoltării economice a comunității cipriote turce și apropierea acesteia de Uniunea Europeană.

În cursul anului 2024, asistența s-a axat în continuare pe domeniile care prezintă provocări specifice în ceea ce privește viitoarea conformitate cu acquis-ul, garantând totodată că nevoile care apar sunt abordate în mod eficient și prompt.

Accentul pus pe relevanța, maturitatea, durabilitatea proiectelor și asumarea responsabilității pentru acestea a dat rezultate pozitive și va continua să reprezinte principalul reper în discuțiile viitoare privind programarea. De asemenea, se vor depune în continuare eforturi pentru a se obține un impact mai puternic și de durată în domeniile prioritare, prin acțiuni strategice. Comisia este pregătită să aloce resursele necesare, inclusiv în cadrul programului de ajutor, pentru a sprijini negocierile de soluționare sub auspiciile ONU și evoluțiile ulterioare legate de acest proces.